

# זוהדרינק

زوهدريخ ZO HADEREKH

גיליון 30, 3 באוגוסט 2011

## מק"י: ניתן לפתור את מצוקת הדיור בהפגנות ההמונים במוצ"ש, הקומוניסטים הציגו תכנית לשינוי מהותי בתחום הדיור ועיקרה: אנשים לפני רווחים

מדי חודש נוצרים עודפים גדולים בתקציב המדינה. מצד אחד, המדינה מקצצת בכל; ומצד שני היא גובה עוד ועוד מסים – בייחוד מהעובדים. מדוע אין לממשלה את המשאבים כדי להשקיע, מכספה שלה (שהוא כספנו – של כלל האזרחים), בבנייתן של רבבות יחידות דיור, ישירות וללא מתוונים?

מדוע הממשלה לא מחייבת את הקבלנים למכור חלק מהדירות שהם בונים לזוגות צעירים – במחירים מסובסדים, במה שקרוי "דיור בר-השגה", כפי שנעשה במדינות רבות בעולם?

מדוע הממשלה לא מפקחת על מחירי השכירות, כפי שהיה נהוג בישראל עד סוף שנות ה-70? באמצעות חקיקה זו (וניתן לחוקק את החוק כבר מחר בבוקר), בעלי הדירות אינם יכולים לייקר את שכר הדירה מעבר לעלייה השנתית של המדד.

מדוע הממשלה, שכאמור לא סובלת מחיסרון כיס, הפסיקה להשקיע בדיור – פרט להתנחלויות שבשטחים הכבושים?

ועוד נאמר: "התשובה לשאלות אלה היא פשוטה: זו ממשלה שמכרה את נשמתה לבעלי ההון ואינה מסוגלת לחשוב אחרת. דינה של ממשלה כזו – ליפול!"

הקומוניסטים מציעים ארבע הצעות לביצוע מידי, למען הקלת מצוקת הדיור: חקיקת חוק "דיור לכל", באמצעותו כל תושב במדינת ישראל יקבל זכות לדיור על פי חוק. זכות כזו אינה קיימת כלל במדינת ישראל. כמו כן, יש להטיל פיקוח מידי על שכר הדירה, ולהקים בנק משכנתאות, בבעלות המדינה, שיעניק משכנתאות מסובסדות לזוגות צעירים ולחסרי דיור. עוד דורשים הקומוניסטים, את הפעלתן של החברות המשכנות הממלכתיות שטרם הופרטו, כגון עמידר, עמיגור או פרוזת, כקבלני ביצוע לבנייה בדיור הציבורי.

הכרוז מסתיים במילים: "האם זהו חלום: משכנתא מסובסדת? פיקוח על שכר דירה? זה תלוי בכולנו. כי אם זה תלוי בממשלה – זה לא יהיה. נתמיד במאבק וננצח!"

הפגנות ההמונים שנערכו במוצ"ש בתל-אביב, ירושלים, באר-שבע, נצרת, חיפה, אשדוד, אשקלון וערים נוספות היוו את שיאו של מאבק עממי ומעמדי נגד ממשלת הימין וההון. זוהי מערכה שהחלה כמחאת דיור, אך עד מהרה החלה להעלות את דרישותיהן של קבוצות רבות. לכן, ביסודו זהו מאבק של עובדות ועובדים, מאורגנים ובלתי-מאורגנים.

150 אלף אישה ואיש ברחובות הערים, במרכז ובפריפריה, אינם טועים! מול גל המחאה ממשלת הימין אינה מסוגלת ואינה יכולה לתת מענה ולו חלקי לדרישות המפגינים. אט-אט, המחאה הופכת ממחאת דיור, למחאה פוליטית נגד הממשלה ואף למערכה נגד אושיות המשטר הקפיטליסטי.

המחאה היא כה גורפת, עד שאילצה את יו"ר ההסתדרות, עופר עיני, הידוע בתמיכתו במדיניות הכלכלית והחברתית של הממשלה, ושאף נמנה עם מקימיה, לנקוט עמדה. אך, כמובן, ללא כל השלכה מעשית. כפי ששתק במהלך שבועות ארוכים, גם כעת הוא שותק לנוכח דרישת סיעת חד"ש בהסתדרות להכריז על שביתה כללית בתמיכה עם המאבקים. הוא אף שותק בעקבות הקריאה שבקעה מדפי הפייסבוק לקיים שביתה כללית השבוע.

ללא ספק, המחאה הייתה למחאה פוליטית ואף בעלת ממדים אנטי-קפיטליסטיים. יחד עם זאת, פעילי המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) סבורים שיש להתקדם גם במישור ההצעות הפרוגרמטיות – כלומר: יש להציב חלופות אמתיות למדיניות הניאו-ליברלית של ממשלת נתניהו-ברק-ליברמן.

הפעילים הפיצו בהפגנות שנערכו במוצ"ש כרוז ובו עיקרי הדברים. זאת, לאחר שבשבוע שעבר פרסם ראש הממשלה, בנימין נתניהו, יחד עם שר האוצר, יובל שטייניץ, את תכניתם ל-"פתרון בעיית הדיור". זו התכנית השביעית (!) שמפרסמת הממשלה בשנה האחרונה. כל תכנית הסתיימה בעלייה במחירי הדיור. מדברים על "הזולה" ותמיד זה נגמר בייקור. בכרוז שחילקו הפעילים נכתב:

"אנו שואלים חמש שאלות את ממשלת נתניהו-ליברמן: הייתכן שהמדינה, שהיא בעלת 92% מכלל קרקעות בישראל, אינה מסוגלת להעניק משאב יקר זה אלא אך ורק לטובת בעלי ההון והקבלנים? זאת, תוך פגיעה קשה בסביבה..."

## שביתת הרופאים מוצדקת והממשלה מתעלמת

בדיון שקיימה הכנסת, בנושא שביתת הרופאים המתמשכת, אמר ח"כ ד"ר עפ"ו אגבריה (חד"ש), בעצמו רופא במקצועו, כי השביתה נהנית מתמיכה משמעותית בציבור, אך למרות זאת – הממשלה מסרבת להיענות לתביעות הרופאים השוכתים, או לנהל עמם מו"מ רציני. לדבריו, שביתת הרופאים שונה משביתות אחרות, כמו בנמל התעופה או במפעלי תעשייה, שכן "זאת בעצם שביתה ואין שביתה": הרופאים, בגלל האופי ההומאני של המקצוע שלהם, ממשיכים לבצע, גם במהלך השביתה, את עבודתם נאמנה, ולטפל בחלק מהחולים. מי שנוקק לטיפול או לניתוח דחוף, או לטיפול בסרטן, עדין מקבל את הטיפול ההולם מהרופאים. מחלקת הלידה והפגיות לא ננטשו, והרופאים עדיין עובדים שם.

לכן, אמר ח"כ אגבריה, הממשלה סבורה שאם זהו המצב בבתי החולים, אז לא חלה עליה החובה להיענות לדרישות הרופאים. זהו יחס מוג לב מצד האוצר ומצד ראש הממשלה כלפי השביתה המוצדקת הזאת.

ח"כ מוחמד ברכה, יו"ר חד"ש, אמר בדיון כי ניתן להציע שני הסברים להתמשכות שביתת הרופאים. ההסבר הראשון הוא שהאוצר רוצה לדחוף את הרופאים לשביתה ברוטאלית, כלומר – כזו שאינה כפופה לאמנת הרופאים, ואז אנשים ישלמו בחייהם או בגופם ותקום תרעומת.

האפשרות השנייה היא שהאוצר רוצה לייצר מיאוס בקרב הציבור מהרפואה הציבורית, במטרה לדחוף את האנשים לרפואה פרטית ולהפריט את המערכת.

## שקיפות במינהל מקרקעי ישראל

הכנסת העבירה בשבוע שעבר לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה, את הצעתו של ח"כ דב חנין (חד"ש) לתיקון חוק מינהלי מקרקעי ישראל, כך שיחייב את המינהל לפרסם את כל החלטות שמתקבלות בו.

לדברי ח"כ חנין, כיום יותר מ-93% מהחלטות המינהל לא מתפרסמות. התוצאה היא מנגנון שהוא גם בעייתי, גם מפלה, גם לא צודק, גם לא דמוקרטי, גם לא שקוף, וגם תורם לעליית מחירי הדירות.

## חישול הרכבת בחיפה

בשאלתא שהגיש ח"כ דב חנין (חד"ש) לשר התחבורה, ציין חנין כי בשנים האחרונות מקודמת תכנית החשמול של רכבת ישראל. לדבריו, זו תכנית מבורכת, אשר עתידה לצמצם במידה ניכרת את זיהום האוויר מתחבורה.

אך החשמול העילי המתוכנן בחיפה מעלה חששות כבדים בעירייה, בקרב התושבים וארגוני חברה וסביבה לגבי ההשלכות על ההתפתחות העירונית של העיר.

החשמול העילי עתיד לקבע את הניתוק ההיסטורי בין חיפה לים, בזמן שתוכניות אחרות, כמו תוכנית המיתאר הארצית לחופי חיפה ותוכניות מיתאר עירוניות, מדגישות שתיהן את הצורך בחיבור העיר לים.

## חוק הוד"לים – חוק רע, וגם מפלה

חוק הוועדות לדיור לאומי (ודל"ים) שמקדמת הממשלה, ספג ביקורת רבה מההיבט התכנוני, שכן הוא פוגע באפשרותם של אזרחים להתנגד לתכניות בנייה הפוגעות בסביבה הטבעית והעירונית.

היבט בעייתי נוסף, עליו הצביעו ח"כים מסיעת חד"ש, הוא שבמסגרת החוק, ניתן יהיה להגיש לוד"לים תכניות בנייה של 100 יחידות דיור ומעלה. סוג כזה של בנייה אינו מאפיינ כלל את היישובים הערביים, ולכן – ביקשו הח"כים כי הרף ייקבע על 30 יחידות דיור, בכדי לא להעמיד מכשולים מיוחדים בפני בנייה בערים ובכפרים הערבים.

## שלושה יסודות במאבק החברתי

מאת מוחמד ברכה

היה לי הכבוד להיות בהפגנת הענק, בשבת בתל-אביב, ולהיות שותף לרוח הרעננה שמנשבת במאבק החברתי במדינת ישראל. שנים רבות השיח אודות צדק חברתי היה נחלתם של מעטים, גם בציבור וגם בבית הזה. אני שמח שחוגים רחבים, ובעיקר צעירים, מצטרפים למאבק הזה.

אבל אני רוצה להגיד שהתמימות היא דבר יפה, אך אינה מספיקה כדי להשיג הישגים במאבק הזה. לומר שהמאבק לא יכול להיות פוליטי, זה פשוט לחלום חלומות שווא. בלי לחבר את המשבר של הדיור עם תפיסה חברתית-כלכלית ברורה, שקובעת מה סדר העדיפויות הנכון, שקובעת ורואה במה צריך להשקיע ובמה לא צריך להשקיע, שיכולה לראות את האוריינטציה של הממשלה הזאת, שמחסלת את מעמד הביניים אחרי שהשכיבה את העניים על הקרשים, בלי לראות את זה, אני חושש שהמאבק יהיה בגדר הפחת תקוות, תקוות יפות ונכונות, אבל בלי מצע, בלי דרך לשינוי אמיתי.

הדבר השני שמתבקש – אם רואים את הראייה הזאת, החברתית – הוא חיבור המאבק החברתי עם השאלות הפוליטיות הכלליות העומדות על הפרק. לדעתי, אי-אפשר לנתק את הצדק החברתי מהדמוקרטיה, ואי-אפשר לנתק את הדמוקרטיה מהשלום. אלה שלושה יסודות שעליהם שלגביהם יש לגבש ראייה ברורה.

המאבק לשלום הוא עניין של בחירה מהו סדר העדיפות האמיתי: האם הוא לכיוון מיליטריזציה וכיבוש, או לכיוון של רווחה. ולגבי החיבור בין צדק חברתי לבין דמוקרטיה – אי-אפשר לנהל מאבק לצדק חברתי תוך הדרה של ציבור שלם, ממניעים של גזענות או ממניעים של מבוכה.

אני מפנה את הדברים האלה לאו דווקא לאנשי הקואליציה, שאין לי ציפיות מהם; אני מפנה את הדברים האלה לחברי באופוזיציה, על כל מרכיביה. אם רוצים להבטיח שינוי אמיתי של השלטון, של הדרך, של סדר העדיפויות, צריך לראות בציבור הערבי שותף אמיתי למאבק הזה, ולא כשפוגשים ערבי באיזושהי הפגנה מרגישים מבוכה, או שצריך להסתיר אותו לבל יחשבו אנשי הימין שמא המאבק הזה הוא משותף של יהודים וערבים.

על כן, אלה שלושה יסודות שעל-פיהם ייקבע גורל המערכה הזאת, אם היא תצליח, או אם תהיה זעקה שתימוג.

(מתוך דיון בכנסת ב-25.7, לגבי הצעת אי-אמון בממשלה שהגישה סיעת חד"ש)

# מפלגה ללא עתיד מחפשת מנהיג מהעבר

## הפריימריז במפלגת העבודה - ניסיון למחזר נוסחאות שכבר נוסו ונכשלו

### מאת אור שי

מסורתיים. לדבריהם, אפקט זה יחזור על עצמו, ומצביעים רבים מ-"ישראל השנייה" (מעירות הפיתוח ומשכונות העוני) יצביעו למפלגת העבודה אם פרץ יעמוד בראשה. טענה זו מעניינת, ואף שובה לב במבט ראשון. אך במבט מעמיק יותר, עולה סדרה של שאלות: האם פרץ באמת מאמין שזיכרונם של אותם מצביעים כה קצר, עד שכל ידיעה על כהונתו כשר הביטחון של אולמרט נמחקה מהכרתם? האם, לשיטתו, אותם מצביעים אינם זוכרים את האזעקות של מלחמת לבנון השנייה? האם אינם זוכרים את הפקרתם של העניים והקשישים באותה מלחמה ארוכה? האם הם אדישים לגורלם של הפצועים והרוגי השווא? האם פרץ באמת ובתמים מאמין שמצביעיו בעירות הפיתוח לא זוכרים איך הפר את הבטחתו להעלות את שכר המינימום? אם ייבחר פרץ לראשות מפלגת העבודה, הקמפיין שלו יהיה מקרה מרתק של מועמד, שכל מעשה ומעשה שעשה בכהונתו הקודמת יעמוד כנגדו בהתמודדות.

### להתנהג כבמפלגת שלטון – אך ללא השלטון

מי שהצטרפה אל פרץ, עת דרך כוכבו בבחירות 2006, היא חברת הכנסת שלי יחימוביץ', המתמודדת גם היא על ראשות מפלגת העבודה, ואף מתהדרת בפטרון פוליטי משמעותי – יו"ר ההסתדרות, עופר עיני. לזכותה ירשמו החוקים החברתיים שלחיקתם הייתה שותפה, אך לחובתה תירשם התנהלות פוליטית תמוהה, בלשון המעטה, בשורה ארוכה של מקרים: ההתייצבות הבלתי מסויגת לצידו של רון חולדאי, ראש העיר הניאו-ליברל הקיצוני של תל-אביב-יפו, בבחירות המוניציפאליות האחרונות; ההסתה המקארטיסטית שלה כנגד מועמדותו של דב חנין לראשות העיר; קריאתה הפומבית לעובדות הסוציאליות לסיים את שביתתן ולהיכנע לתכתיבי משרד האוצר, אשר גרמה נזק תקשורתי למאבקן; תמיכתה הקולנית במכללת אריאל שבשטחים הכבושים, והתרכבותה בראיון לרשת ב' על כך ש-"בסופו של דבר מפלגת העבודה הקימה את ההתנחלויות"; ואולי מעל הכול, השתתפותה בקואליציה של נתניהו, הקפיטליסט הקיצוני ביותר שכהן כרה"מ. יש מי שמופתע מעמדות אלה, שכן יחימוביץ' מצהירה על היותה "סוציאל-דמוקרטית". אך למעשה, היא רק מבטאת את הכשל הפסיכולוגי בו מצויה מפלגת העבודה: הניסיון לחזור על דפוסים אשר אפיינו את התנהלות המפלגה כשהייתה בשלטון, תוך התעלמות ממצבה הנוכחי. כך לדוגמה, קורצת יחימוביץ' למצביעי הימין, כאילו השנה היא 1999, ודרוש רק עוד מנדט אחד שיעבור מהליכוד לעבודה כדי להכריע את הכף. האם זהו צעד רלוונטי? לא ממש. הוא מבטא נתק גמור ממצבה האמיתי של מפלגת העבודה: המספר החד-ספרתי של חברי הכנסת, הגירעון הכספי, היעדר ההשפעה על השיח הציבורי.

(המשך בעמ' 4)

אלברט איינשטיין אמר כי "אי שפיות זה לעשות אותו דבר פעם אחר פעם ולצפות לתוצאות שונות". ואכן, אחת מדרכי ההתמודדות של בני אדם עם משבר נפשי היא חזרה על התנהגויות שהיוו פתרון בעבר, בין אם הן מתאימות להווה ובין אם לאו.

וכמו במשבר הנפשי, כך גם במשבר הפוליטי. משבר השמאל הישראלי, שנחל תבוסה בבחירות האחרונות, הוביל ליצירת שתי מגמות מנוגדות בתוכו: המגמה האחת היא חיפוש אחר שיתופי פעולה חדשים, יוזמות חדשות של מאבק והצטרפות של צעירות וצעירים למעגל הפעילות. המגמה השנייה היא מגמה של חזרה כפייתית על דפוסי התנהגות ותשובות פוליטיות שנוסו, בהצלחה גדולה יותר או פחות, בעשורים קודמים.

נדמה שמפלגת העבודה היא דוגמא בולטת למגמה השנייה. על בית המלוכה הצרפתי נכתב כי חבריו "לא למדו דבר ולא שכחו דבר", והפריימריז במפלגת העבודה מוכיחים כי משפט זה מתאר אותה בדייקנות אין קץ.

### מתמודדים לבחירות הקודמות

בימים שלפני בחירות 2003 נקלעה מפלגת העבודה למשבר. ההשתתפות בממשלת הימין של שרון, והגיבוי שנתנה לכל צעד במדיניות ההפרטה והכיבוש, מחקו אותה כאלטרנטיבה. גם היום, לאחר ישיבתה בממשלת נתניהו ותמיכתה בכל צעד של מדיניות הימין, הסקרים מנבאים לה שחורות. אז כמו היום, הפתרון שמצאו קברניטי העבודה למפלגתם היה עמרם מצנע.

מצנע הוא מה שמכונה בחוגים מסוימים "בחור טוב" (כלומר, אשכנזי ויוצא קיבוץ...). יש לו רקורד צבאי של אלוף במילואים, ידידות עם המיליונר החיפאי גד זאבי, ותדמית "חברתית", גם אם נטולת תוכן ממשי, הודות לכהונתו כראש הועדה הקרואה בירוחם.

בשנות התשעים, די היה בתכונות אלה כדי להכתיר שני גנרלים בדימוס לתפקיד יו"ר מפלגת העבודה וראש הממשלה. אלא שמאז, כבר אין די בדרגות על הכתף ובחיתוך דיבור קיבוצניקי כדי להבטיח הצלחה בפוליטיקה.

בשנת 2003 מצנע הוליך את מפלגת העבודה לשפל אותו לא ידעה מאז, ובשנת 2009 דרדר אותה אהוד ברק לשפל עמוק עוד יותר. אפילו הקיבוצים והמושבים, כור מחצבתם של מצנע וברק, נטשו את מפלגת העבודה בבחירות האחרונות, לטובת מפלגת "קדימה".

עמיר פרץ מייצג ניסיון נוסף מן העבר. כמו בסרט "גבעת חלפון אינה עונה", כך גם במפלגת העבודה: אם לא יעבוד מה שניסינו ב-2003, נעשה את מה שניסינו ב-2006. בראיונות הרבים שפרץ ואנשי מטהו מעניקים לכלי התקשורת, הם מתלהבים בכך שבבחירות בהן עמד בראשות העבודה, היא הצליחה לזכות בקולותיהם של מצביעי ימין

## מפלגה ללא עתיד...

(המשך מעמוד 3)

עוד דוגמא לנתק מהמציאות, ניתן לראות בהחלטתה של יחימוביץ' לקבל את "דין התנועה" ולשבת בקואליציה, וזאת כדי "להשפיע מבפנים" על דרכה של מפלגת העבודה. אך האם העבודה, במצבה הנוכחי, היא עדיין מפלגת שלטון גדולה, אשר מסיבה זו ניתן אולי להצדיק פעילות במסגרתה, כדי לעצב את מדיניותה? כבר שנים רבות אין זה המצב. זהו בעצם סיפורם של כל אנשי השמאל שנקלעו למפלגה הזאת: הם אינם יכולים להביא לידי ביטוי את תפיסת עולמם, כמו במפלגות השמאל הקטנות, אך הם גם אינם יכולים לצבור השפעה כמו במפלגות הגדולות. יחימוביץ' וחסידיה נידונו לחיים פוליטיים של רמייה עצמית, במפלגה קטנה עם מנטאליות של מפלגת שלטון. נזכיר שישנם שני מתמודדים נוספים לראשות העבודה: בוזי הרצוג ואראל מרגלית. לא נייחד להם שורות כאן, כשם שההיסטוריה לא תייחד להם.

### על מפקדי ארגונים ושיח עדתי

שני מוטיבים בפריימריז אלו, שואבים את מקורותיהם עוד מימי מפא"י: מפקד הארגונים והעיונות העדתי. תחקירי חדשות ערוץ 2 וידיעות אחרונות חשפו יישובים בהם מספר מתפקדי העבודה עולה על מספר המצביעים, אנשים שנפקדו למפלגה ללא ידיעתם, מתפקדים שאדם אחר שילם עבורם, וארגונים של טפסי התפקדות שעל כולם מופיע מספר הטלפון של קבלן הקולות. ברוב המקרים, מדובר על מתפקדים מקרב שכבות העוני: ערבים, חרדים ויוצאי בריה"מ לשעבר. זכורות התבטאויותיהם של המתמודדים בפריימריז, אשר חוללו מהומה תקשורתית. אך כשלהרצוג מיוחסת התבטאות נגד היותו של פרץ "מרוקאי ואגרסיבי", וכשמצנע מדבר נגד מתפקדים מ-"פלנטה אחרת", לא ההתבטאות הנקודתית היא העומדת למבחן. מה שעומד למבחן הוא חוסר היכולת של מפלגת העבודה, זו שהמציאה את תופעת האפליה הלאומית והעדתית בישראל, להתמודד עם התופעה האומללה שיצרה. בשנות השבעים גינתה גולדה מאיר את הפנתרים השחורים, על היותם "לא נחמדים", ובשנות התשעים התנצל ברק פומבית בפני עדות המזרח. אך גם עשור לאחר ההתנצלות, השנאה והפחד מישראל השנייה והשלישית עדיין מפעמים בליבה הזקן והתשוש של המפלגה זאת. המפקד המושחת והשד העדתי אינם מהווים שתי בעיות נפרדות, כי אם ביטוי לאחדות הניגודים המגדירה את אופייה של מפלגת העבודה: מצד אחד - ניצול ציני של מצוקת השכבות המוחלשות, באמצעות מאכזרים וקבלני קולות, ומן הצד השני - בוז עמוק, בעל ביטוי גזעני, כלפי אותן שכבות. בראשית שנות התשעים, התערטלה מפלגת העבודה מיומרתה להיות מפלגת שמאל חברתי, בראשית שנות האלפיים היא התערטלה מיומרתה לתמוך בשלום, ובראשית העשור הנוכחי התערטלה מציבור בוחריה - אך במחלצות האופורטוניזם והגזענות תיוותר לבושה עד הסוף המר.

### ומה קורה בשמאל?

מדוע לעסוק באופן כה נרחב בניתוח של אותה מפלגה אבודה? נדמה שאפשר ללמוד מניתוח זה, גם על התנהגות מחנה השמאל. מביקורת הזו יש להסיק גם ביקורת עצמית. המגמה הפתולוגית של חזרה כפייתית על שגיאות מן העבר,

אינה נחלתה הבלעדית של מפלגת העבודה, הגם שזו האחרונה, בשבתה על ערש דווי, הביאה אותה לדרגת אמנות. בשמאל כולו, לרבות במפלגתנו שלנו, חוזר ונשמע הטיעון "אבל כך תמיד עשינו", להצדקתו של צעד כזה או אחר. זוהי טעות מרה. היגררות מתוך אינרציה אינה יכולה להחליף קבלת החלטות רציונאלית; מסורת ארגונית היא חשובה, אך אינה יכולה להיות חסינה מביקורת; למידה מההיסטוריה היא חשובה, אך כדי לנתח ולהפיק ממנה מסקנות, ולא כדי לחזור עליה באופן מכאני; ולבסוף, אסטרטגיות וטקטיקות פוליטיות צריכות לשרת את העקרונות האידיאולוגיים ולהיבחן לאורם. בתקופה הקרובה, עומד השמאל לחזור להיות גורם דומיננטי בזירה הפוליטית, או לקרוס ולהיעלם אל תהום הנשייה. עלינו לקדם את מגמת ההתרחבות של קשת המאבקים ושיתופי הפעולה, ולהישמר מפני ההסתמכות על הנוסטלגיה כתחליף לפוליטיקה ממשית. אחרת יהיה גורלנו, חלילה וחס, כגורלה של חברות העסקנים המבולבלת, שבעבר הייתה המפלגה הגדולה בישראל.

### בעקבות מחאה המונית: הסוציאל-דמוקרטים בספרד נאלצים לנטוש את השלטון

ראש ממשלת ספרד, לואיס רודריגו ספאטרו, קרא בסוף השבוע לערוך בחירות כלליות במדינה כבר בחודש נובמבר, ארבעה חודשים לפני התאריך המתוכנן. מדובר בצעד שהיה צפוי בעקבות גל המחאות הגואה, שנמשך מזה כמה חודשים, וכלל הפגנות של מאות אלפים, רובם צעירים, ברחובות הערים. המפגינים, המכונים ה-"זועמים", קיימו הפגנת ענק לפני כשבועיים במרכז מדריד, אשר בעקבותיה היה ברור לכל, כי הממשלה הסוציאל-דמוקרטית, שקידמה בעקביות קו כלכלי ניאו-ליברלי, הגיעה לסוף דרכה. המפלגה הסוציאל-דמוקרטית בספרד היא "מפלגת אחות" של מפלגת העבודה ומפלגת מרצ בישראל. שלוש המפלגות חברות ב-"אינטרנציונל הסוציאליסטי", שבמשך שנים כיהנו בתור סגני הנשיא שלו, שני סוציאל-דמוקרטים ישראלים דגולים: שמעון פרס ואהוד ברק. עתה, עם הפילוג במפלגת העבודה, המושב נותר ריק. גם מפלגתם של מובראק במצרים ושל בן-עלי בתוניסיה היו חברות באותו ארגון בינלאומי. יצוין כי קרן המטבע הבינלאומית הודיעה לאחרונה כי ספרד עדיין מצויה ב-"אזור מסוכן", וחייבת "להמשיך לבצע שינויים מבניים בכלכלה, כדי להימנע מהידבקות במשבר החוב האירופי". במילים אחרות, הקרן מייצעת להעמיק את המתקפה על העובדים, המובטלים והצעירים. הדו"ח של קרן המטבע מתפרסם לאחר הורדת דירוג האשראי של ספרד בידי סוכנויות דירוג בינלאומיות, וכן בעקבות קריאתו של ראש הממשלה להקדים את הבחירות. ספרד, הכלכלה הרביעית בגודלה באירופה, נאבקת בימים אלה עם ההשלכות המקומיות של המשבר הקפיטליסטי העולמי, המתבטא, בין היתר, בכך ששיעור האבטלה הרשמי הינו מעל 20%, ובקרוב צעירים שיעור האבטלה הוא כמעט כפול - ועומד על כ-40%.

## רות לוביץ' – שנה למותה

ב-27.7.2010 נפטרה רות לוביץ', בגיל 104, בביתה שבתל-אביב. רות, שהצטרפה למפלגה הקומוניסטית הבלתי-ליגאלית בשנות ה-30, הייתה במשך שנים רבות חברת הנהגת מק"י והנהגת תנועת נשים דמוקרטיות בישראל. ב-1984 ראה אור ספרה "קורותיה של ידודות", לציון 40 שנים לתנועת הידידות ישראל-ברז"מ, שהיא הייתה ממקימה. שנה לאחר מכן פרסמה את ספרה האוטוביוגרפי "בחרתי לחיות במאבק", המגולל את סיפור פעילותם של הקומוניסטים, הן בתנאי המחתרת, בתקופת המנדט הבריטי, והן לאחר הקמת המדינה.

הטבעי לקשור שיחה בלתי-אמצעית עם כל אחד – בשכונה, ברחוב, בקופת-חולים, במונית. הייתה לה חוכמת חיים ולא דבק בה אף לא שמץ ציניות. פעם שאלתי אותה, מנין היא שואבת את האופטימיות המדהימה הזאת שלה גם ברגעים הקשים ביותר, ואלה, כידוע, לא חסרו במקומותינו. תשובתה הייתה, שהיא מאמינה שאנשים יבינו מה באמת טוב להם, וילחמו למענו. אני לא בטוחה שרות זכתה לקרוא את מילותיו של הסופר מארק טוויין, והוא בוודאי לא הכיר את מילותיה, כאשר כתב: "אל תוותר על החלומות שלך. אם תוותר עדיין תתקיים, אבל תפסיק לחיות". רות לא ויתרה.

מרים אלגזי

### חוקי המציאות

מאת יוסי סגול

באופן אירוני, בימים הספורים שבין חקיקת "חוק החרם" לבין דחיית חוק ועדות החקירה לארגוני השמאל, נרכשה קבוצת הכדורגל בית"ר ירושלים בידי משקיעים זרים. כסף זה יממן את שירי הגנאי, שישירו אוהדי הקבוצה מעיר הבירה, נגד השמאל והערבים. הכישלון של בית"ר ירושלים במציאת משקיע מקומי הוא ביטוי למחדל כפול: המציאות שבה קבוצת הדגל של הימין הישראלי מסרבת להחתים כדורגלנים ערבים, לא פגעה בה רק מוסרית, אלא גם מקצועית. בשנים האחרונות, בשעה שהרוב היהודי בישראל השקיע את מרצו בהמשך הכיבוש, השקיע המיעוט הערבי בישראל בהתפתחותו האישית, ואולי משום כך - כמות הכדורגלנים הערבים הולכת וגדלה. משקלם היחסי בנבחרת ישראל נהיה מורגש יותר ויותר, ובמקביל לכך - איש לא יכול לציין שם של ספורטאי מצליח שצמח באחת ההתנחלויות. החרם של בית"ר ירושלים נגד הערבים, פוגע בה גם מבחינה מקצועית, וזו אחת הסיבות שהקבוצה מתקשה מזה שנים למצוא לה תומך כלבבה, וכעת נאלצה להתפשר. במקביל לכך, מתרחש תהליך חיובי נוסף בספורט הישראלי. לקראת העונה הבאה, אנו עדים לגל נרחב של כדורגלנים ישראלים היוצאים לליגות אירופאיות שונות. מרביתם לא הולכים להיות כוכבים בקבוצות פאר, אבל נדמה שאיש לא מוותר על ההזדמנות לנסות את מזלו מעבר לים. יתכן ובמשחק הבא של נבחרת ישראל בכדורגל, כל השחקנים על הדשא יהיו "ליגיונרים", שיודרכו על ידי מאמן צרפתי שנולד בספרד. כך קורה גם בכדורסל. מכבי תל-אביב מורכבת ברובה משחקנים זרים, והיא תתמקד במשחק בשתי ליגות אירופאיות שונות. מדינת ישראל הולכת ומתחברת לשוק העולמי, ותהליך זה מודגש באופן יותר בולט ומיידי בתחום הספורט. מתעוררת התקווה, שאם הספורט הישראלי יוחרם, מכבי תל-אביב לא תיסע לאירופה, וכל הישראלים יוחזרו בבושת פנים לליגה המקומית. אם אכן יקרה הדבר, אז ישראלים רבים יותר יבינו מה נדרש מהם כדי לחזור לחיק למשפחת העמים והמדינות, ואולי - יבוטלו חוקיו של ליברמן, ואיתם גם הכיבוש.



הייתי רוצה לספר על רות, אבל על מנת להקיף את מלוא היקף פעילותה, עושר חייה הסוערים, ואישיותה המיוחדת - לא תספיק רשימה קצרה בעיתון. לשם כך, קראו את ספרה האוטוביוגרפי "בחרתי לחיות במאבק". עולמנו ידע תמיד אנשים צעירים, אשר תקופה בחייהם התמסרו לפעילות פוליטית וחברתית, אך בשלב מסוים - עייפו, ביקשו להשקיע בחייהם הפרטיים ובקריירה, או שוותרו משום שנכזבה תקוותם למימוש האידיאל. לעומתם, רות נמנתה עם אותו מיעוט קשה-עורף, שכל הקשיים והמשברים לא שברו את רוחו. במשך שנים ארוכות פעלה במסגרות ציבוריות שונות, תרמה מפרי עטה לעיתונות המפלגה, ומילאה תפקידים מרכזיים בהנהגה. חלק ניכר בפעילותה תפסה הפעילות בקרב ציבור הנשים. עבור רות, השותפות היהודית-ערבית לא הייתה סיסמא, כי אם עקרון יסודי, אשר עמד בכל המבחנים. במישור האישי, ניסתה לגשר בין היותה רעיה ואם לשני בנים, לבין המטלות המפלגתיות הרבות. בביתה הצנוע בשכונת שבזי בתל-אביב נתקבלו כל הבאים במאור-פנים. אולם כשמבקשים להעלות קווים לדמותה של רות, לא ניתן להסתפק רק בציון פעילותה הענפה. ככל שחלפו השנים, לא זו בלבד שלא נתקשחה כמנהיגה, אלא להיפך - ניסיון החיים ואהבת בני-האדם הקנו לאישיותה ערך מוסף של הבנה לחולשות, של מעורבות רגשית בקשיי החיים של זולתה, ויכולת מופלאה להקרין שמחת חיים. היה זה דבר יוצא דופן בהחלט, במסגרת המפלגתית החמורה והמחמירה של אותן שנים. דבר נוסף שייחד את רות הוא חוש ההומור שלה, וגם הומור עצמי - מצרך נדיר למדי בשורותינו. היה לה הכישרון

# הפרטת הגנים הלאומיים - בשירות המתנחלים

חבל לאבד פינה כזו. הציבור מתנגד וחותר על עצומה נגד סגירת מוזיאון הטבע.

## שלושה חודשים לשביתת עובדי חיפה כימיקלים

שביתת עובדי חיפה כימיקלים, שהחלה ב-1 במאי, נמשכת כבר יותר משלוש חודשים. העובדים ממשיכים לשבות חרף הקשיים הרבים, אשר המרכזי שבהם הוא היעדרה של קרן שביתה. ארגון "כוח לעובדים", במסגרתו מאורגנים עובדי המפעל, החל במגבית ובאיסוף תרומות.

בתוך כך, המשרד להגנת הסביבה שלל באחרונה את היתר הרעלים של חיפה כימיקלים. המשרד הוציא לחברה צו פינוי רעלים על פי חוק החומרים המסוכנים. שלילת ההיתר בוצעה לאחר שהחברה הפרה, על פי ממצאי המשרד להגנת הסביבה, את תנאי היתר הרעלים והוראות החוק בכל הקשור לאחסון הרעלים, מניעת פליטת רעלים לסביבה, טיפול בפסולת חומרים מסוכנים ועוד.

אנשי מחוז חיפה של המשרד ערכו במקום סיור בצל השביתה. בסיוור נמצא כי התחזוקה במפעל לקויה באופן המעלה חשש לקיום סיכון לסביבה ולציבור. המפעל נדרש לפנות את הרעלים (אמוניה, חומצה חנקתית, חומצה זרחתית, ממיסים אורגניים, בכמות כוללת של 1000 טון) ואת פסולת החומרים המסוכנים מהמפעל תוך 14 יום.

ח"כ דב חנין (חד"ש), יו"ר הוועדה המשותפת בכנסת לסביבה ולבריאות, בירך על ההחלטה. "משמעות ההחלטה היום היא שחיי ובריאות התושבים בסביבה, והעובדים במפעל, אינם הפקר", ציין חנין.

## אוהל מק"י במאהל המחאה בת"א

סניף המפלגה הקומוניסטית הישראלית (מק"י) בתל-אביב חנך בשבוע שעבר אוהל גדול במאהל המחאה שבשדרות רוטשילד. האוהל הוקם בפנינת הרחובות רוטשילד ובצלאל יפה, בקרבת מועדון הגדה השמאלית ומול המטה המרכזי של בנק הפועלים.

ליאור קיי, המרכז את פעילות האוהל מסר ש-"הקמת האוהל מול המטה של בנק הפועלים – אינה מקרית. בין היתר, אנו רוצים להביע את העמדות האנטי-קפיטליסטיות של מק"י". באוהל הוצבו מספר שלטים של חד"ש ומק"י, ביניהם "אנשים לפני רווחים" ו"נשים לפני רווחים" ודגלים אדומים. מדי ערב נערכים במקום דיונים פתוחים לקהל. עוד מופץ במקום השבועון "זו הדרך".

ביום שישי האחרון סיירו במקום חברי לשכת חד"ש, שהתכנסו ב-"גדה השמאלית" כדי לדון על מאבק הדיור ועל השלכותיו הפוליטיות והציבוריות.

החסות הבלעדית שפרסה עמותת המתנחלים אלע"ד על אתר "עיר דוד" שבמזרח ירושלים היא מושא לביקורת רבה, ועתה נוקטת הכנסת צעד ראשון בדרך לעיגון מדיניות ההפרטה בחקיקה.

מליאת הכנסת אישרה בקריאה טרומית הצעת חוק המאפשרת לשר להגנת הסביבה להעביר את הניהול של אתרים לאומיים לידי תאגיד פרטי. זאת, על פי התיקון לחוק, שיזם ח"כ ישראל חסון (קדימה) וח"כים נוספים מן הימין.

בדיון שנערך בכנסת, ח"כ דב חנין (חד"ש) מתח ביקורת קשה על הצעת החוק. "הממשלה איבדה כל בושח, כל ערכיה. שוב היא מפריטה. אבל הפעם לטובת הימין הקיצוני" – אמר ח"כ חנין. לדבריו, השליטה בגן, החולש על חלק גדול מהכפר סילוואן, תאפשר לאלע"ד להעמיק את הפעילות לייחוד האזור. גם עמותת "אדם, טבע ודין" תקפה בחריפות את המהלך, בטענה שהוא מסכן נכסים ציבוריים.

ח"כ חסון הודה כבר לפני כמה חודשים שהמהלך נועד בין השאר "לסכל מהלך שיזמה עמותת 'עיר עמים', שעתרה לבג"צ נגד המשך המצב שבו עמותת אלע"ד מנהלת את הגן הלאומי. בעתירה נטען שהעמותה פועלת בעיקר להרחבת הנוכחות היהודית בתוך שכונות ערביות".

לדברי מנכ"ל עמותת "אדם טבע ודין", עו"ד עמית ברכה, הצעת התיקון לחוק תיצור מצב שבו עמותות יירשמו כפועלות למען הנצחת ערכי מורשת וסביבה, מה שיעניק להן זכויות ניהול ותפעול של אתרי מורשת וטבע בעלי חשיבות עליונה. יש לציין שגם רשות הטבע והגנים הזהירה מפני ההשלכות של העברת גנים לאומיים לניהול גופים שאינם בבעלות המדינה.

בעמותת "עיר עמים" רואים באחיזה של עמותת אלע"ד בגן הלאומי את הכלי המרכזי שמאפשר לה לממש את האג'נדה שלה לייחוד מזרח ירושלים. בזכות הגן הלאומי יצרה העמותה קשרים ענפים עם גורמי שלטון, בהם רשות העתיקות, רשות הטבע והגנים, משרד התיירות ועיריית ירושלים. הגן גם נתן לעמותה גם את אפשרות להשתתף בהליכי התכנון באזור וגם העריף עליה תקציבים ותרומויות.

## מוזיאון הטבע בים בפני סגירה והקרע – לידי אנשי ימין

תושבי ירושלים הפגינו בשבוע שעבר נגד סגירת מוזיאון הטבע על ידי העירייה והעברת הקרקע לבעלות מרכז שלם, מכון מחקר ולימוד ימני, המקורב לראש הממשלה, בנימין נתניהו, והממומן על ידי בעלי הון מארה"ב.

דובר המפגינים מסר כי "מוזיאון הטבע הוא כולו בבעלות עיריית ירושלים. לאחר שייבשה את אחזקתו, הולכת העירייה להעביר פינת חמד זו לידיים פרטיות. עוד פיסת קרקע חשובה עוברת לידיים פרטיות, ואת החשבון נשלם כולנו.